

Porušení povinnosti při správě cizího majetku

K naplnění subjektivní stránky přečinu porušení povinnosti při správě cizího majetku podle ustanovení § 220 odst. 1, 2 písm. b) tr. zákoníku nestačí, že pachatel úmyslně porušil podle zákona mu uloženou nebo smluvně převzatou povinnost opatrovat nebo spravovat cizí majetek, nýbrž musí být prokázáno, že jeho úmysl směřoval i ke způsobení následku, resp. účinku uvedeného v tomto ustanovení, tj. ke způsobení škody nikoli malé, zatímco ve vztahu ke značné škodě podle § 220 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku postačí nedbalost.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 5 Tdo 1138/2010, ze dne 19.10.2010)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v neveřejném zasedání o dovolání obviněného M. P., proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 11. 5. 2010, sp. zn. 5 To 153/2010, který rozhodl jako soud odvolací v trestní věci vedené u Obvodního soudu pro Prahu 9 pod sp. zn. 50 T 159/2009, tak, že podle § 265k odst. 1 tr. ř. se zrušují usnesení Městského soudu v Praze ze dne 11. 5. 2010, sp. zn. 5 To 153/2010, a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 9. 2. 2010, sp. zn. 50 T 159/2009. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. se zrušují také další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. s e Obvodnímu soudu pro Prahu 9 přikazuje, aby věc obviněného M. P. v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 9. 2. 2010, sp. zn. 50 T 159/2009, byl obviněný M. P. uznán vinným přečinem porušení povinnosti při správě cizího majetku podle § 220 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zákoníku (zák. č. [40/2009](#) Sb., ve znění pozdějších předpisů – dále jen „tr. zákoníku“), který spáchal tím, že dne 3. 7. 2007 v P. jako předseda představenstva BD Z.16, uzavřel za družstvo, bez vědomí členské schůze družstva i jeho představenstva, v rozporu s čl. 28, bod 7. Stanov družstva a § 243 odst. 3, věta třetí, obchodního zákoníku, dodatek ke smlouvě o dílo ze dne 23. 6. 2007, kterým byl podstatně změněn čl. VII smlouvy týkající se fakturace, přejímání prací, kdy původně bylo ujednáno, že další etapy prací mohly být započaty pouze pokud byla ta předešlá bez závad a problémů převzata, na znění, podle něhož kterákoliv etapa uvedená v citovaném článku může být započata bez ohledu na dokončení ostatních etap, a na základě této změny v době od 26. 6. 2007 do 27. 8. 2007 uhradil z peněz družstva společnosti S. p. F. V., se sídlem H., celkovou částku 1.050.000,- Kč, aniž sám prováděl kontrolu provedených prací či zajistil stavební dozor, přičemž hodnota provedených prací byla jen ve výši 311.543,- Kč, dále nedokončením smlouvou dojednaných prací vznikly bytovému družstvu další náklady ve výši 266.269,- Kč, kdy sjednalo jinou společnost k zakonzervování stavby, celkem družstvu vznikla škoda ve výši nejméně 1.004.726,- Kč.

Za tento trestný čin byl obviněný M. P. odsouzen podle § 220 odst. 2 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání deseti měsíců. Podle § 81 odst. 1 tr. zákoníku mu byl výkon trestu podmíněně odložen a podle § 82 odst. 1 tr. zákoníku mu byla stanovena zkušební doba v trvání 24 měsíců. Podle § 73 odst. 1, odst. 3 tr. zákoníku byl obviněnému dále uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu funkce statutárního orgánu či člena statutárního orgánu obchodních společností a družstev a výkonu funkce správce majetku třetích osob na dobu 3 let.

Městský soud v Praze, který rozhodoval jako soud odvolací o odvolání obviněného, rozhodl usnesením ze dne 11. 5. 2010, sp. zn. 5 To 153/2010, tak, že odvolání obviněného podle § 256 tr. ř. jako nedůvodné zamítl.

Proti uvedenému usnesení Městského soudu v Praze ze dne 11. 5. 2010, sp. zn. 5 To 153/2010, ve spojení s rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 9. 2. 2010, sp. zn. 50 T 159/2009, podal obviněný M. P. prostřednictvím obhájce JUDr. T.S. dovolání z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., neboť se domnívá, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení. Konkrétně dovolatel namítl, že ve skutkové větě rozsudku soudu prvního stupně absentuje popis subjektivní stránky trestného činu, přičemž soud má obecnou povinnost uvést všechny zjištěné skutečnosti, kterými byly naplněny zákonné znaky skutkové podstaty konkrétního trestného činu. Mezi skutkovou a právní větou ve výroku o vině by měl být vztah implikace. Ve skutkové větě napadeného rozsudku není nijak zmíněno, v jaké formě zavinění měl být trestný čin spáchán, eventuálně skutková zjištění, z nichž by tento závěr vyplýval. Odvolací soud v odůvodnění zamítavého usnesení pouze uvedl, že z jednání obviněného je zřejmé, že bylo spácháno v eventuálním úmyslu. Toto své přesvědčení odůvodnil poněkud zvláště, a to poukazem na to, že se ani v citaci skutkové podstaty přečinu porušení povinnosti při správě cizího majetku trestný úmysl neuvádí, neboť vyplývá z objektivních okolností. S námitkou absence skutkových okolností vyjadřujících subjektivní stránku trestného činu se odvolací soud téměř nevypořádal, když pouze obecně uvedl, že není třeba uvádět skutkovou větu triviálním a v podstatě tautologickým způsobem uvozenou floskulí, že tak činil „v úmyslu (určitým jednáním způsobit určitý efekt)“, zvláště když z dostatečně konkrétní a podrobné skutkové větě výroku o vině a také z dalších pasáží rozsudku zavinění dostatečně a zřetelně vyplývá. Odvolací soud tak ignoroval praxi a judikaturu Nejvyššího soudu České republiky (dále jen „Nejvyšší soud“), konkrétně rozhodnutí Nejvyššího soudu (správně Vrchního soudu v Praze) ze dne 4. 3. 1994, sp. zn. 3 To 105/93, když uvedl, že by eventuálně mělo být jednání obviněného ve skutkové větě výroku o vině uvozeno slovním obratem „v úmyslu“. S ohledem na to, že trestný čin porušení povinnosti při správě cizího majetku lze spáchat jak ve formě úmyslné, tak ve formě nedbalostní, je povinností soudu se podrobně vypořádat ve skutkové větě s tím, v jaké formě zavinění byl skutek spáchán. Z rozsudku není patrné, zda byl trestný čin spáchán v eventuálním úmyslu či z vědomé nedbalosti. Dovolatel zcela oprávněně namítl, že nebyl a ani nemohl být srozuměn s tím, že svým jednáním trestný čin spáchá. V daném případě připadá do úvahy pouze odpovědnost nedbalostní, ať již trestněprávní či soukromoprávní, neboť nelze kohokoliv a priori vinit z toho, že nepředpokládal protiprávní jednání někoho jiného. Soudu prvního a druhého stupně tak dovolatel vytkl, že rozsudek neobsahuje ve výroku o vině skutkový popis subjektivní stránky trestného činu, čímž odporuje ustanovení § 120 odst. 3 tr. ř., navíc soudy nesprávně hmotně právně posoudily skutek, resp. formu zavinění, ve které byl spáchán. Pokud by se vůbec jednalo o jednání obviněného, které bylo v kauzálním nexu se škodou, mohlo by se jednat toliko o nedbalostní jednání.

Podle dovolatele další pochybení obou soudů spočívá v tom, že způsobená škoda není kryta úmyslným zaviněním dovolatele. Soudy tedy hrubě pochybily, když učinily závěr, že způsobená škoda je kryta zaviněním v jakékoli formě, natož pak ve formě eventuálního úmyslu. Z jednání dovolatele žádným způsobem nevyplývá alespoň minimální volní vztah k následnému vzniku škody. Odvolací soud se v odůvodnění napadeného usnesení zabýval pouze otázkou subjektivní stránky ve vztahu k těžšímu následku trestného činu. Na tomto místě zcela správně uvedl, že v případě těžšího následku způsobeného úmyslnou trestnou činností postačí, pokud je způsobení těžšího následku kryto zaviněním alespoň ve formě nedbalosti. V tomto je třeba odvolacímu soudu přisvědčit. Nicméně se tento vůbec nevypořádal s tím, že samotná škoda bez ohledu na její výši musí být kryta zaviněním úmyslným, aby bylo možno skutek kvalifikovat jako úmyslný trestný čin. Soudům obou stupňů tedy obviněný vytkl jejich nesprávné právní posouzení naplnění subjektivní stránky ve vztahu k následku trestného činu, tj. ve vztahu ke způsobené škodě.

Další námitka obviněného spočívala v tom, že nebyla uplatněna zásada subsidiarity trestní represe. Jak dovolatel rozvedl, nebyla na něj podána žaloba na náhradu škody, ani nebyl vyzván bytovým družstvem k nahrazení škody. Lze se jen domnívat, co je vlastně trestním stíháním ze strany poškozeného sledováno, zejména s poukazem na to, že se do trestního řízení nepřipojilo družstvo s nárokem na náhradu škody. Odvolací soud v odůvodnění svého rozsudku se námitkou spočívající v přehlížení uvedené zásady adekvátně nevyřadil. Ostrým způsobem vyjádření, ve kterém porovnává jednání dovolatele s jednáním podvodným, nijak nezduvodňuje, proč nebylo užito zásady ultima ratio, ač tomu tak s ohledem na absenci jakékoli jiné snahy družstva domoci se ochrany svých práv mělo být. Nadto je třeba zmínit, že závěr odvolacího soudu, že se ze strany dovolatele jednalo o „pokradmé“ jednání není nijak podložen skutkovými zjištěními a jde o zcela nemístný exces odvolacího soudu. Vzhledem k možnosti dosáhnout ochrany práv družstva prostřednictvím civilního řízení o náhradu škody mělo být řízení zastaveno, resp. následně měl být dovolatel obžaloby zproštěn.

Poslední dovolatelova námitka se týkala toho, že je mu dáváno za vinu protiprávní jednání někoho jiného. O tom, že překročil své oprávnění jako předseda představenstva družstva, není sporu. Škoda, kterou však utrpělo družstvo, vznikla především vinou podvodného jednání zhotovitele, který dovolatele a tím i celé družstvo uvedl v omyl tím, že v případě vyplacení peněz dopředu dílo dokončí. To však implikuje pouze odpovědnost obviněného za možnou způsobenou škodu a samo o sobě nestačí k jeho trestněprávnímu postihu. V případě dovolatele se jedná o svého druhu odvozenou odpovědnost člena statutárního orgánu.

V závěru dovolání obviněný M. P. navrhl, aby k jeho dovolání byla zrušena obě dvě napadená rozhodnutí, tedy rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 9 i rozhodnutí Městského soudu v Praze.

Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství, jemuž bylo dovolání obviněného M. P. doručeno ve smyslu § 265h odst. 2 tr. ř., se k němu vyjádřil v tom smyslu, že je nutné přihlídnout k objektu přečinu porušení povinnosti při správě cizího majetku podle § 220 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zákoníku, kterým je zjednodušeně řečeno tzv. nevěrná správa. Jednání osoby ho páchající tedy nemusí nutně spočívat v přímém, resp. až fyzickém způsobování škody na spravovaném či opatrovaném majetku, ale může jím být i realizace úkonů, které věrné správě (zákonem uložené nebo smluvně převzaté povinnosti) odporují a které ve svém očekávatelném důsledku pak takový dopad umožňují.

Obviněný byl předsedou představenstva družstva, tudíž byl s ohledem na ustanovení § 243 odst. 8 obchodního zákoníku a § 194 odst. 5 obchodního zákoníku povinen vykonávat svoji působnost s péčí řádného hospodáře. Pojem „péče řádného hospodáře“ je nutné chápat tak, že řádný hospodář činí právní úkony týkající se družstva odpovědně a svědomitě a stejným způsobem rovněž pečuje o jeho majetek, jako kdyby šlo o jeho vlastní majetek (srov. usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 18. 10. 2006, sp. zn. 5 Tdo 1224/2006).

Přestože rekonstrukce lodžii nepochybně patří k běžně prováděným pracím s předem představitelným postupem, dne 3. 7. 2007 obviněný akceptoval návrh zhotovitele na změnu smlouvy, kterým byl zásadně změněn způsob financování, a to na způsob bez možnosti dostatečné kontroly ze strany družstva, dále nijak s ohledem na § 243 odst. 8 obchodního zákoníku neověřil důvodnost návrhu a právní přijatelnost smluvní dokumentace a v rozporu s ustanovením § 243 odst. 3 obchodního zákoníku ho sám podepsal. Bezprostředně poté obviněný zhotoviteli díla vyplatil peníze, aniž by byly reálně provedeny ve shodném rozsahu práce, čímž na straně družstva vznikla škoda. Bylo povinností obviněného (uložené mu zákonem) postupovat s péčí řádného hospodáře a posoudit přijatelnost takového návrhu zejména s ohledem na majetek, jenž byl povinen spravovat. Pokud nebyl schopen sám přijatelnost posoudit, je třeba vzít v úvahu, že součástí péče řádného hospodáře je též schopnost rozpoznat, že je nutná odborná pomoc speciálně kvalifikovaného subjektu

(minimálně např. JUDr. H. P., která připomínkovala původní znění předmětné smlouvy) a případně i povinnost zajistit takovou pomoc (srov. usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 26. 5. 2010, sp. zn. 5 Tdo 207/2010). Obviněný však na naznačené povinnosti týkající se správy jemu svěřeného majetku družstva zcela rezignoval a nejenže neproověřil a akceptoval zjevně minimálně nestandardní návrh zhotovitele, ale i akceptaci v rozporu s ustanovením § 243 odst. 3 obchodního zákoníku stvrdil svým podpisem, čímž zapříčinil vznik stavu, v němž se nepochybně dostal majetek družstva do nevýhodné pozice a bylo namístě očekávat vznik škody, která také realizací plateb zhotoviteli (také provedených obviněným) nastala.

Obviněnému je možné přisvědčit, že jedna z finálních fází způsobení škody, tj. fakturace neuskutečněných prací, byla provedena nikoli jím, ale zhotovitelem díla a zejména že v daném okamžiku (při hrazení faktur) obviněný jednal podle upravené verze smlouvy o dílo. Obviněný však nemůže odvrátit svoji odpovědnost (a to ani trestní) tvrzením, že bez dalšího spoléhal na splnění smluvních podmínek ze strany zhotovitele.

Ve vztahu k subjektivní stránce lze proto dovodit, že obviněný zcela cíleně jednal v rozporu s ustanovením § 243 odst. 3 obchodního zákoníku. Současně tak obviněný i cíleně jednal v rozporu s ustanovením § 243 odst. 8 obchodního zákoníku, neboť opět bylo naprosto zřejmé, že jeho postup není v souladu s péčí řádného hospodáře. Vzhledem k výše popsaným okolnostem současně musel obviněný považovat za reálný i vznik určité škody na straně družstva, neboť – byť takový následek pochopitelně nebyl postaven zcela najisto – při péči řádného hospodáře, tedy při postupu v souladu s řádnou správou, byl předvídatelný.

Státní zástupce má tak zato, že všechny znaky základní skutkové podstaty vysloveného trestného činu [k vyšší škodě srov. § 17 písm. a) tr. zákoníku] jsou pokryty zaviněním obviněného ve formě nepřímého úmyslu podle § 15 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku.

K další části dovolání obviněného, kde poukazuje na ustanovení § 12 odst. 2 tr. zákoníku, podle kterého trestní odpovědnost pachatele a trestněprávní důsledky s ní spojené lze uplatňovat jen v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu, státní zástupce uvedl, že jednání obviněného, v důsledku kterého vznikla škoda ve výši přesahující 1.000.000,- Kč a naplňujícího dokonce kvalifikovanou skutkovou podstatu některého z trestných činů, je zcela nepochybně společensky škodlivé a vyloučení trestní odpovědnosti s odkazem na zásadu ultima ratio zde nemá místo. Podle státního zástupce tvrzenou námitku obviněného tak nelze přijmout.

Pokud obviněný namítal, že je mu kladeno za vinu protiprávní jednání jiné osoby, státní zástupce uzavřel, že obviněný nebyl shledán (trestně) odpovědným za jednání jiné osoby, ale za vlastní zaviněnou tzv. nevěrnou správu ve smyslu § 220 tr. zákoníku. Ani s touto naposledy popsanou námitkou obviněného se tak neztotožnil.

Z těchto důvodů státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství navrhl, aby Nejvyšší soud České republiky podané dovolání odmítl podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. a aby tak učinil za podmínek uvedených v ustanovení § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. v neveřejném zasedání. Pro případ odlišného stanoviska Nejvyššího soudu rovněž souhlasil podle § 265r odst. 1 písm. c) tr. ř. s tím, aby i jiné rozhodnutí bylo učiněno v neveřejném zasedání.

Nejvyšší soud České republiky (dále jen Nejvyšší soud) jako soud dovolací nejprve v souladu se zákonem zkoumal, zda není dán některý z důvodů pro odmítnutí dovolání podle § 265i odst. 1 tr. ř., a na základě tohoto postupu shledal, že dovolání ve smyslu § 265a odst. 1, 2 písm. h) tr. ř. je přípustné, bylo podáno osobou oprávněnou [§ 265d odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. ř.], řádně a včas (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.) a splňuje náležitosti dovolání. Protože dovolání lze podat jen z důvodů taxativně vymezených

v § 265b tr. ř., Nejvyšší soud dále posuzoval, zda obviněným M. P. vznesené námitky naplňují jím tvrzený dovolací důvod, a shledal, že dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. byl uplatněn v souladu se zákonem vymezenými podmínkami. Následně se Nejvyšší soud zabýval důvodem odmítnutí dovolání podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř., tedy zda nejde o dovolání zjevně neopodstatněné, přičemž ani tento důvod pro odmítnutí dovolání neshledal. Vzhledem k tomu, že Nejvyšší soud neshledal ani jiné důvody pro odmítnutí dovolání obviněného podle § 265i odst. 1 tr. ř., přezkoumal podle § 265i odst. 3 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost těch výroků napadených rozhodnutí, proti nimž bylo toto dovolání podáno, v rozsahu a z důvodů uvedených v dovolání, jakož i řízení napadeným částem rozhodnutí předcházející. K vadám výroků, které nebyly dovoláním napadeny, Nejvyšší soud přihlížel, jen pokud by mohly mít vliv na správnost výroků, proti nimž bylo podáno dovolání.

Obviněný M. P. uplatnil dovolací důvod uvedený v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., v němž je stanoveno, že tento důvod dovolání je naplněn tehdy, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení. V rámci takto vymezeného dovolacího důvodu je možné namítat buď nesprávnost právního posouzení skutku, tj. mylnou právní kvalifikaci skutku, jak byl v původním řízení zjištěn, v souladu s příslušnými ustanoveními hmotného práva, anebo vadnost jiného hmotně právního posouzení. Shora uvedené právně relevantní námitky dovolatele spočívaly v tom, že ve výroku zcela absentuje popis subjektivní stránky trestného činu a jednání nebylo spácháno v eventuálním úmyslu, napadená rozhodnutí trpí nedostatkem subjektivní stránky trestného činu ve vztahu ke způsobené škodě, nebyla uplatněna zásada subsidiarity trestní represe a dovolateli je dáváno za vinu protiprávní jednání někoho jiného.

Přečin porušení povinnosti při správě cizího majetku podle § 220 odst. 1 tr. zákoníku spočívá v jednání, kdy pachatel způsobí jinému škodu nikoli malou tím, že poruší podle zákona mu uloženou nebo smluvně převzatou povinnost opatrovat nebo spravovat cizí majetek. Podstatou trestného činu podle § 220 tr. zákoníku je tedy jednání (konání nebo opomenutí), kterým vzniká škoda na cizím majetku, a nevyžaduje se, aby se tím pachatel nebo někdo jiný obohatil nebo získal jinou výhodu. Vznik škody musí být v příčinné souvislosti s porušením povinnosti opatrovat nebo spravovat cizí majetek, tj. porušení povinnosti opatrovat nebo spravovat cizí majetek musí být alespoň jednou z příčin, bez nichž by škoda nevznikla buď vůbec, nebo v takové výši, v jaké k tomu došlo. Povinnost opatrovat nebo spravovat cizí majetek může být uložena některým ustanovením zákona nebo určitou smlouvou. Přitom nemusí být výslovně nazvána jako povinnost opatrovat nebo spravovat cizí majetek. Podstatné je, že jejím obsahem je to, co se rozumí opatrováním nebo správou cizího majetku. Povinnost může být formulována též jako péče o majetek, péče řádného hospodáře, odborná péče, náležitá péče, obhospodařování majetku, nakládání nebo hospodaření s majetkem, právo činit úkony s majetkem, převádět ho, obchodovat s ním, investovat ho atd. Vznik uvedené povinnosti, zejména nastává-li přímo ze zákona, není podmíněn svěřením majetku zvláštním aktem do péče (dispozice) pachatele, byť při vzniku povinnosti na základě smlouvy může tato obsahovat i ujednání o způsobu převzetí opatrovaného (spravovaného) majetku. V povinnosti opatrovat cizí majetek je zdůrazněn spíše požadavek ochrany majetku před jeho znehodnocením, poškozením či odcizením, zatímco v povinnosti spravovat cizí majetek lze spatřovat nutnost aktivnějšího přístupu povinné osoby k majetku, který předpokládá širší okruh možných majetkových dispozic. Pokud ustanovení § 220 odst. 1 tr. zákoníku váže trestní odpovědnost na porušení takové povinnosti opatrovat nebo spravovat cizí majetek, která byla pachateli uložena zákonem, lze ho v této části považovat za skutkovou podstatu s tzv. blanketní dispozicí, protože se dovolává mimotrestní právní úpravy a jejím porušením podmiňuje trestní odpovědnost. Zákonem uloženou povinnost lze dovodit také v případě člena statutárního orgánu obchodní společnosti nebo družstva ve vztahu k majetku této obchodní společnosti nebo družstva (§ 66 odst. 2, § 567 a § 570 obchodního zákoníku); dále viz též ustanovení § 79a, § 93 odst. 4, § 135 odst. 2, § 194 odst. 5 a § 243 odst. 8 obchodního zákoníku, z nichž vyplývá povinnost členů statutárních orgánů vykonávat svou působnost s péčí řádného

hospodáře. Kromě případů vyplývajících z porušení povinnosti opatrovat nebo spravovat cizí majetek osobami za podmínek uvedených v jednotlivých případech ze zákona nebo na podkladě smlouvy přichází v úvahu postih za trestný čin podle § 220 tr. zákoníku (někdy jako subsidiární) i v dalších oblastech, kde pachatel činí dispozice s cizím majetkem, zejména pak v souvislosti s podnikatelskou činností. Půjde především o uzavírání nevýhodných obchodů či jiných smluv na úkor opatrovaného nebo spravovaného majetku.

Z hlediska subjektivní stránky se pro trestní odpovědnost za trestný čin porušení povinnosti při správě cizího majetku podle § 220 odst. 1 tr. zákoníku vyžaduje úmyslné zavinění pachatele (§ 15 tr. zákoníku), přičemž postačí i úmysl nepřímý [§ 15 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku], tj. jestliže pachatel ví o tom, že porušuje svou zákonnou nebo smluvně převzatou povinnost opatrovat nebo spravovat cizí majetek a že tím může jinému způsobit škodu nikoli malou, a je s tímto následkem, resp. účinkem srozuměn. Úmysl se tedy musí vztahovat jak k porušení povinnosti opatrovat nebo spravovat cizí majetek, tak i ke způsobení škody nikoli malé na něm. Značnou škodou ve smyslu § 220 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku se rozumí škoda dosahující částky nejméně 500.000,- Kč (§ 138 odst. 1 tr. zákoníku). Z hlediska subjektivní stránky postačí způsobení těžšího následku uvedeného v § 220 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku z nedbalosti [§ 17 písm. a) tr. zákoníku], protože zákon zde nevyžaduje zavinění úmyslné.

Z rozsudku nalézacího soudu ze dne 9. 2. 2010, sp. zn. 50 T 159/2009, vyplynulo, že obviněný „nepostupoval v souladu s uzavřenou smlouvou, nezajistil stavební dohled, probíhající rekonstrukci nijak nekontroloval, vyplácel peníze družstevníkům, ačkoli firma na lodžích nic zásadního neopravila“ (srov. str. 6 rozsudku). Podle soudu „kdyby obviněný dostal svým povinnostem, které jako předseda družstva měl a řídil se původně uzavřenou a schválenou smlouvou, nikdy by nemohlo k vyplacení ceny dojít, neboť se zajištěným stavebním dozorem by v krátké době bylo patrné, že nedochází k domluveným pracím, dělníci nemají potřebnou odbornost a působí spíše škody“ (viz str. 6 až 7 rozsudku). Soud prvního stupně se také zabýval stavebním povolením s uvedením, že „... laxnost přístupu obviněného k plnění svých povinností je prokazována nezajištěným stavebním povolením, byť jej měla opatřit stavební firma. ... Již v tento okamžik, kdy stavební firma uváděla, že nastoupí ihned, muselo být přinejmenším podezřelé, zda existuje stavební povolení, obviněný si měl takovou skutečnost ověřit a nepřipustit, aby rekonstrukce začala“ (str. 7 rozsudku). K situaci s uzavřením dodatku ke smlouvě o dílo ze dne 23. 6. 2007 bylo soudem na str. 7 rozsudku zdůrazněno: „Obviněný ani s jedním z členů představenstva o dodatku nehovořil, zcela je obešel, ačkoli prvotní smlouvu dal ke kontrole a úpravě svědkyni P., jež má právnické vzdělání. Z jednání obviněného proto vyplývá, že neměl zájem komukoli sdělovat změnu smlouvy, neboť v okamžiku, kdy by dodatek předložil svědkyni P., k podpisu by nedošlo. Obviněný byl vázán rozhodnutím členské schůze, kde bylo domluveno, že vše bude probíhat po etapách, neměl oprávnění rozhodnout zcela opačně pouze sám a nemohl si svévolně, radikálně změnit smlouvu v jasný neprospěch družstva“. V návaznosti na vymezení povinnosti spravovat cizí majetek nalézací soud na str. 7 rozsudku zaznamenal, že „Obviněný proto jednoznačně nedostal své povinnosti pečovat o majetek bytového družstva s péčí řádného hospodáře, když změnou smlouvy a následným vyplacením téměř všech finančních prostředků bytové družstvo vědomě poškodil, jelikož zároveň nezajistil, aby za odčerpané peníze byla odvedena smluvená rekonstrukce“. K porušení povinnosti ze strany obviněného M. P. soud zdůraznil: „Obchodní zákoník v ustanovení § 243 odst. 3 uvádí, že pokud je pro právní úkon předepsaná písemná forma, je třeba k podpisu alespoň dvou členů představenstva. Je zcela zřejmé, že tato podmínka nebyla dodržena a není možné se odvolávat na znění čl. 28 stanov bytového družstva, že právní úkony s předepsanou písemnou formou podepisuje předseda, popřípadě místopředseda a další člen družstva. Zákon jednoznačně uvádí nutnost podpisu dvou členů představenstva a stanovy družstva nemohou zákonu odporovat, resp. obsahovat mírnější ustanovení. Tvrzení obviněného, že byl oprávněn za družstvo jednat a podepsat zmiňovaný dodatek, nemůže obstát, neboť sice měl jako předseda bytového družstva oprávnění jednat navenek, ale nemohl sám takový dodatek podepsat bez podpisu dalšího

člena představenstva, protože takovou možnost vylučuje obchodní zákoník. ... Z pověření k běžné činnosti družstva neplyne v žádném případě oprávnění předsedy představenstva jednat jménem družstva ve vztahu ke třetím osobám v případech, kde zákon předepisuje písemnou formu právního úkonu, jinak, než určuje obchodní zákoník v ustanovení třetí věty § 243 odst. 3“ (str. 8 až 9 rozsudku).

Provedené dokazování nalézací soud shrnul tak, že „obviněný jako předseda představenstva bytového družstva nepostupoval při správě a opatrování majetku družstva s péčí řádného hospodáře, jak plyne ze zákona, bytové družstvo poškodil, když změnil dohodnutou smlouvu o dílo bez vědomí ostatních členů představenstva či členské schůze a vyplatil téměř 100% finančních prostředků stavební firmě, aniž by tato odvedla odpovídající práce, jak jí ukládala smlouva. Kvalifikace podle odst. 2 je odůvodněna výší vzniklé škody, kdy od vyplacené částky byla odečtena hodnota skutečně odvedených prací a zároveň zohledněna výše nákladů nutných na zakončení stavby“. Společenská škodlivost je dána tím, že „byl významným způsobem poškozen zájem na ochraně majetkových práv právnické osoby, jakož i vztah důvěry“. K subjektivní stránce nalézací soud uvedl, že „... se obviněný skutku dopustil ve formě nepřímého úmyslu, neboť o tom, že je povinen o majetek bytového družstva pečovat jako řádný hospodář, věděl, neboť uvedené plyne přímo ze zákona a své jednání, které s nikým nekonzultoval, činil z vlastní iniciativy, přičemž podstatně změnil uzavřenou a odsouhlasenou smlouvu o dílo, a musel si tak být vědom, že toto se s pojmem řádné správy majetku neslučuje a tímto jednáním poškozuje zájmy bytového družstva a byl s tímto srozuměn“ (str. 9 rozsudku).

Odvolací soud v napadeném usnesení ze dne 11. 5. 2010, sp. zn. 5 To 153/2010, především „nepřijal námitku formální vady spočívající v absenci explicitního neuvedení skutkových okolností vztahujících se k subjektivní stránce, resp. k zavinění. K tomu zejména uvedl, že byť jednání obviněného ve skutkové větě není triviálním a v podstatě tautologickým způsobem uvozeno floskulí, že tak činil "v úmyslu" ... z dostatečně konkrétní a podrobné tzv. skutkové věty výroku (a tím spíše i z dalších pasáží rozsudku, v nichž jsou skutková zjištění rozváděna) zavinění dostatečně jasně a zřetelně vyplývá. Pokud není znakem skutkové podstaty konkrétní trestná pohnutka (což je spíše výjimečné), pak trestný úmysl (§ 15 tr. zákoníku) – který se neuvádí ani v tzv. právní větě, tedy v citaci skutkové podstaty, neboť se ve smyslu § 13 odst. 2 tr. zákoníku implikuje – takříkajíc zcela samozřejmě vyplývá z objektivních okolností“ (str. 3 usnesení odvolacího soudu). Na téže straně navázal odvolací soud tím, že „... co do objektivních okolností jsou skutková zjištění prakticky nesporná. Obviněný nikterak nepopíral, že se inkriminovaného jednání skutečně dopustil, jak bylo prokázáno i z dalších důkazů, hájil se nedostatkem trestného úmyslu. Nicméně okolnosti tvořící tzv. subjektivní stránku – tedy skutečné intence, úmysly a motivace jednání obviněného – soud prvního stupně z obsahu provedených důkazů zvláště i v jejich vzájemných souvislostech dovodil zcela logicky, konkrétními soudcovskými úvahami rekonstruoval skutek i v této jeho složce, přitom zcela zřejmě postupoval podle osvědčeného poznatku zralé obecné i soudcovské zkušenosti, že ... o skutečných úmyslech a vůli jednatelů člověka věrněji než jeho sebeinterpretace hovoří obsah a forma jeho jednání, nazírané při zasazení do kontextu relevantních okolností ve zřejmých souvislostech a ve svém vývoji, s přihlédnutím k dalším dostupným poznatkům, které charakterizují např. profil či kvality (vlastnosti) jednatelů“. Podle odvolacího soudu obviněný „svévolně – jak při svém následném excesivním uzavření dodatku smlouvy podstatně pozměňujícím podmínky hrazení prací, tak při vyplacení plné ceny rekonstrukčních prací ve stadiu, kdy byly sotva zahájeny provedením prací bouracích – porušil právě ta ustanovení družstva, která měla jasně a zřetelně sloužit k tomu, aby nemohlo dojít k tomu škodnému následku, ke kterému došlo, k čemuž rozhodně nebyl nijak oprávněn“ (srov. str. 4 usnesení odvolacího soudu).

K možné kvalifikaci jednání obviněného jako trestného činu podvodu odvolací soud uvedl: „Obviněný ... nebyl obžalován z podvodu; není mu tak kladen za vinu ani jen eventuální úmysl ke škodnému

následku např. ve srozumění s V., což by byl právě podvod. Vina, kterou u něj soud podle zákona bezpečně shledal, spočívá v něčem jiném, podstatně méně trestném než je úmyslné podvodné jednání, totiž jednání (§ 112 tr. zák.), jímž svévolně porušil svou zcela konkrétní povinnost opatrovat svěřené finanční prostředky a nevyplácet z nich dodavateli práce před jejich provedením. Právě tím došlo (v jasném kauzálním nexu) objektivně ke vzniku značné škody, byť ... tento následek obviněný nechtěl ...“ (srov. str. 4 až 5 usnesení). A tak lze podle odvolacího soudu „uzavřít, že skutková zjištění o vině obviněného, a to včetně fyzicky neuchopitelných skutečností tvořících obsah pojmu úmyslného zavinění, jsou pevně podložena obsahem provedených důkazů a nejsou zpochybňována v míře, která by při aplikaci zásady důkazního práva in dubio pro reo ... nutně zakládaly důvodné pochybnosti“ (viz dále str. 5 usnesení). Na těžce straně odvolací soud podotknul, že „obsahem úmyslného zavinění pachatele není snad jeho chtění či srozumění se vznikem škody; způsobená škoda ovšem v daném případě je bezpečně zahrnuta vědomou nedbalostí pachatele, a to s ohledem na okolnosti nepochybně i nedbalostí hrubou, neboť jeho skutečně svévolně neopatrné jednání za zády dalších činovníků i členů družstva ... svědčí o zřejmé bezohlednosti pachatele k zájmům chráněným trestním zákonem“.

K již v odvolacím řízení uplatněné námitce týkající se subsidiarity trestní represe podle ustanovení § 12 odst. 2 tr. zák. bylo odvolacím soudem vysloveno, že „... neospravedlnitelný způsob jednání ve funkci předsedy družstva, okolnosti případu a intenzita flagrantního, pokradmého (tedy podvodné jednání implikujícího) porušení zcela konkrétního způsobu opatrnosti, který družstvo v jednání s neproověřeným dodavatelem nedlouho předtím důvodně uplatnilo, naprosto vylučuje aplikaci zásady subsidiarity trestní represe ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zák.“. Uplatnění principu ultima ratio tedy odvolací soud zcela vyloučil.

Ve své první dovolací námitce obviněný M. P. uvedl, že ve skutkové větě rozsudku soudu prvního stupně absentuje popis subjektivní stránky trestného činu, přičemž soud má obecnou povinnost uvést všechny zjištěné skutečnosti, kterými byly naplněny zákonné znaky skutkové podstaty konkrétního trestného činu. Mezi skutkovou a právní větou ve výroku o vině by měl být vztah implikace. Ve skutkové větě napadeného rozsudku není nijak zmíněno, v jaké formě zavinění měl být trestný čin spáchán, eventuálně skutková zjištění, z nichž by tento závěr vyplýval. Odvolací soud v odůvodnění zamítavého usnesení pouze uvedl, že z jednání obviněného je zřejmé, že bylo spácháno v eventuálním úmyslu. Toto své přesvědčení odůvodnil poněkud zvláště, a to poukazem na to, že se ani v citaci skutkové podstaty přečinu porušení povinnosti při správě cizího majetku trestný úmysl neuvádí, neboť vyplývá z objektivních okolností. Odvolací soud ignoroval praxi a judikaturu Nejvyššího soudu, když uvedl, že by eventuálně mělo být jednání obviněného ve skutkové větě výroku o vině uvozeno slovním obratem „v úmyslu“. Z rozsudku není patrné, zda byl trestný čin spáchán v eventuálním úmyslu či z vědomé nedbalosti. V daném případě připadá do úvahy pouze odpovědnost nedbalostní.

Tato námitka obviněného je důvodná, neboť skutková část výroku rozsudku nalézacího soudu je konstruována tak, že obviněný M. P. „dne 3. 7. 2007 v P. jako předseda představenstva Bytového družstva Zárybská 16, uzavřel za družstvo, bez vědomí členské schůze družstva i jeho představenstva, v rozporu s čl. 28, bod 7. Stanov družstva a § 243 odst. 3, věta třetí obchodního zákoníku, dodatek ke smlouvě o dílo ze dne 23. 6. 2007, kterým byl podstatně změněn čl. VII smlouvy týkající se fakturace, přejímání prací, kdy původně bylo ujednáno, že další etapy prací mohly být započaty pouze pokud byla ta předešlá bez závad a problémů převzata, na znění, podle něhož kterákoliv etapa uvedená v citovaném článku může být započata bez ohledu na dokončení ostatních etap, a na základě této změny v době od 26. 6. 2007 do 27. 8. 2007 uhradil z peněz družstva společnosti S. p. F. V., se sídlem H., celkovou částku 1.050.000,- Kč, aniž sám prováděl kontrolu provedených prací či zajistil stavební dozor, přičemž hodnota provedených prací byla jen ve výši 311.543,- Kč, dále nedokončením smlouvou dojednaných prací vznikly bytovému družstvu další

náklady ve výši 266.269,- Kč, kdy sjednalo jinou společnost k zakonzervování stavby, celkem družstvu vznikla škoda ve výši nejméně 1.004.726,- Kč“. Z tohoto znění skutkové věty výroku o vině v rozsudku nalézacího soudu vyplývá, že zavinění obviněného zde není popsáno potřebnými skutkovými okolnostmi, ze kterých by jednoznačně a nepochybnitelně vyplývalo. Navíc ani odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně se náležitě s úmyslným zaviněním zejména ve vztahu ke škodě nikoli malé nevypořádalo. Pokud odvolací soud k této námitce obviněného zejména uvedl, že „byť jednání obviněného ve skutkové větě není triviálním a v podstatě tautologickým způsobem uvozeno floskulí, že tak činil v úmyslu“ (str. 3 usnesení odvolacího soudu), pak odhlédneme-li od nevhodnosti takové formulace, vyplývá z ní závěr, že i odvolací soud si uvědomoval, že v popisu skutku není dostatečně vyjádřena subjektivní stránka předmětného trestného činu, neboť sám v tomto směru spíše poukazoval na ostatní části rozsudku. Za tohoto stavu věci měl postupovat v souladu s ustálenou judikaturou (srov. např. č. 43/1994-I. Sb. rozh. tr. či nález Ústavního soudu ze dne 6. října 2005, sp. zn. II. ÚS 84/04, uveřejněn pod č. 195 ve sv. 39 Sb. nál. a usn. ÚS ČR), která vyžaduje náležité skutkové vyjádření subjektivní stránky popisem skutkových okolností, z nichž právní závěr o úmyslu uvedený v právní větě výroku o vině rozsudku vyplývá. Není tedy jistě správné, aby skutková věta byla uvozena floskulí „v úmyslu“, ale to na druhé straně neznamená, že skutkový popis okolností, z nichž forma zavinění jednoznačně vyplývá, může ve skutkové větě výroku o vině chybět. Přitom je třeba souhlasit s dovolatelem, že tento požadavek je tím více důvodný, jestliže trestní zákoník obsahuje jak úmyslnou, tak i nedbalostní formu skutkové podstaty téhož trestného činu, jako tomu je u trestného činu porušení povinnosti při správě cizího majetku (srov. § 220 a § 221 tr. zákoníku). Pochybnosti pak vzbuzuje v návaznosti na to, co již bylo uvedeno, i odůvodnění napadeného usnesení odvolacího soudu, kde odvolací soud činí závěr, že „... obsahem úmyslného zavinění není snad jeho chtění či srozumění se vznikem škody; způsobená škoda ovšem v daném případě je bezpečně zahrnuta vědomou nedbalostí pachatele, a to s ohledem na okolnosti nepochybně i nedbalostí hrubou ...“ (str. 5 usnesení odvolacího soudu), které by nasvědčovalo spíše právní kvalifikaci přečinem porušení povinnosti při správě cizího majetku z nedbalosti podle § 221 odst. 1 tr. zákoníku, který vyžaduje i zmiňovanou hrubou nedbalost, která není znakem úmyslné formy tohoto přečinu podle § 220 odst. 1, 2 písm. b) tr. zákoníku. Odvolací soud tedy nepostupoval správně, jestliže neodstranil formální pochybení nalézacího soudu spočívající v tom, že ve skutkové větě výroku o vině nepopsal skutkovými okolnostmi, v čem je spatřováno úmyslné zavinění obviněného, které se musí vztahovat jak k porušení podle zákona mu uložené nebo smluvně převzaté povinnosti opatrovat nebo spravovat cizí majetek, tak i k způsobení škody nikoli malé jinému ve smyslu § 220 odst. 1 tr. zákoníku, což je třeba též náležitě vyjádřit popisem skutkových okolností, z kterých takový závěr vyplývá, zatímco k způsobení škody značné podle § 220 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku se může vztahovat i nedbalost.

Další pochybení obou soudů podle dovolatele spočívá v tom, že způsobená škoda ve shora uvedeném rozsahu není kryta jeho úmyslným zaviněním. Soudy tedy podle jeho názoru hrubě pochybily, když učinily závěr, že způsobená škoda je kryta zaviněním pachatele z vědomé nedbalosti. Odvolací soud se v odůvodnění napadeného usnesení zabýval pouze otázkou subjektivní stránky ve vztahu k těžšímu následku trestného činu, nicméně se tento vůbec nevypořádal s tím, že samotná škoda bez ohledu na její výši musí být kryta zaviněním úmyslným, aby se dalo skutek kvalifikovat jako úmyslný trestný čin. Soudům obou stupňů tedy obviněný vytkl jejich nesprávné právní posouzení ohledně naplnění subjektivní stránky ve vztahu k následku trestného činu, tj. ve vztahu ke způsobené škodě.

Nejvyšší soud opětovně zdůrazňuje, že přečin porušení povinnosti při správě cizího majetku podle § 220 odst. 1 tr. zákoníku vyžaduje úmyslné zavinění pachatele (§ 15 tr. zákoníku), přičemž postačí i úmysl nepřímý [§ 15 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku], tj. k naplnění trestní odpovědnosti za tento přečin podle § 220 odst. 1 tr. zákoníku je třeba dovodit, že pachatel věděl o tom, že porušuje svou zákonnou nebo smluvně převzatou povinnost opatrovat nebo spravovat cizí majetek a že tím jinému může způsobit škodu nikoli malou, a s tímto následkem, resp. účinkem byl srozuměn. Úmysl se tedy musí

vztahovat jak k porušení povinnosti opatrovat nebo spravovat cizí majetek, tak i ke způsobení škody nikoli malé na něm. Oproti tomu u způsobení těžšího následku uvedeného v § 220 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku postačí z hlediska subjektivní stránky nedbalost [§ 17 písm. a) tr. zákoníku], protože zákon zde nevyžaduje zavinění úmyslné.

Z obsahu výroku rozsudku nalézacího soudu i odůvodnění rozhodnutí obou soudů nižších stupňů vyplývá, že se dostatečně nezabývaly úmyslem obviněného a nevyjádřily jej ve vztahu ke škodě, jak o ní pojednává ustanovení § 220 odst. 1 tr. zákoníku, a to především již zmíněným opomenutím popisu skutkových okolností ve výroku o vině v rozsudku nalézacího soudu, ale i následným nedostatečným odůvodněním obou napadených rozhodnutí. Z odůvodnění rozsudku nalézacího soudu vyplývá, že „obviněný jako předseda představenstva bytového družstva nepostupoval při správě a opatrování majetku družstva s péčí řádného hospodáře, jak plyne ze zákona, bytové družstvo poškodil, když změnil dohodnutou smlouvu o dílo bez vědomí ostatních členů představenstva či členské schůze a vyplatil téměř 100% finančních prostředků stavební firmě, aniž by tato odvedla odpovídající práce, jak jí ukládala smlouva. Kvalifikace podle odst. 2 § 220 tr. zákoníku je odůvodněna výší vzniklé škody, kdy od vyplacené částky byla odečtena hodnota skutečně odvedených prací a zároveň zohledněna výše nákladů nutných na zakončení stavby“. Dále nalézací soud zdůraznil, že „z hlediska subjektivní stránky se obviněný skutku dopustil ve formě nepřímého úmyslu, neboť o tom, že je povinen o majetek bytového družstva pečovat jako řádný hospodář věděl, neboť uvedené plyne přímo ze zákona a své jednání, které s nikým nekonzultoval, činil z vlastní iniciativy, přičemž podstatně změnil uzavřenou a odsouhlasenou smlouvu o dílo, a musel si tak být vědom, že toto se s pojmem řádné správy majetku neslučuje a že tímto jednáním poškozuje zájmy bytového družstva a byl s tímto srozuměn“ (str. 9 rozsudku). Nalézací soud tedy vůbec nerozlišil z hlediska subjektivní stránky způsobení škody nikoli malé ve smyslu § 220 odst. 1 tr. zákoníku a škody značné ve smyslu § 220 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku. Podle odvolacího soudu obviněný svévolně porušil právě ta ustanovení ujednání družstva, která měla jasně a zřetelně sloužit k tomu, aby nemohlo dojít ke škodnému následku (str. 4 usnesení odvolacího soudu). Dále se odvolací soud již zabývá značnou škodou ve smyslu odstavce 2 § 220 tr. zákoníku s tím, že obviněný „svévolně porušil svou zcela konkrétní povinnost opatrovat svěřené finanční prostředky a nevyplácet z nich dodavateli práce před jejich provedením“, když právě tím „došlo (v jasném kauzálním nexu) objektivně ke vzniku značné škody ... byť tento následek obviněný nechtěl“. Následně pak odvolací soud na str. 5 otázku subjektivní stránky ve vztahu ke způsobené škodě uzavřel tak, že „obsahem úmyslného zavinění pachatele není snad jeho chtění či srozumění se vznikem škody (vyjádřeno obecně, nikoli jen ke škodě značné); způsobená škoda ovšem v daném případě je bezpečně zahrnuta vědomou nedbalostí pachatele, a to s ohledem na okolnosti nepochybně i nedbalostí hrubou, neboť jeho skutečně svévolně neopatrné jednání za zády dalších činovníků i členů družstva (kteří měli opodstatněně ještě dlouho poté za to, že dodavatel za svou šlendriánsky rozpracovanou činnost obdržel jen zlomek z dojednané ceny), svědčí o zřejmé bezohlednosti pachatele k zájmům chráněným trestním zákonem“.

K tomu Nejvyšší soud dodává, že k naplnění subjektivní stránky přečinu porušení povinnosti při správě cizího majetku podle ustanovení § 220 odst. 1, 2 písm. b) tr. zákoníku nestačí, že pachatel úmyslně porušil podle zákona mu uloženou nebo smluvně převzatou povinnost opatrovat nebo spravovat cizí majetek, nýbrž musí být prokázáno, že jeho úmysl směřoval ke způsobení následku, resp. účinku uvedeného v tomto ustanovení, tj. ke způsobení škody nikoli malé (srov. přiměřeně rozhodnutí pod č. 22/1968-I. Sb. rozh. tr.), zatímco ve vztahu ke značné škodě podle § 220 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku postačí nedbalost. Jak již bylo výše naznačeno, odvolací soud nenapravit pochybení nalézacího soudu a ani v popisu skutku ve výroku o vině, ani v odůvodnění svého usnesení ze dne 11. května 2010, sp. zn. 5 To 153/2010, náležitě nevyjádřil subjektivní stránku předmětného trestného činu ve vztahu ke způsobené škodě podle § 220 odst. 1 tr. zákoníku a podle § 220 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku.

Poslední dovolatelovy námitky se týkaly neuplatnění zásady subsidiarity trestní represe a že je mu dáváno za vinu protiprávní jednání někoho jiného. Jak dovolatel blíže rozvedl, nebyla na něj podána žaloba na náhradu škody, ani nebyl vyzván bytovým družstvem k nahrazení škody. Lze se jen domnívat, co je vlastně trestním oznámením ze strany poškozeného sledováno, zejména s poukazem na to, že se do trestního řízení nepřipojilo družstvo s nárokem na náhradu škody. Odvolací soud se podle názoru obviněného v odůvodnění svého rozsudku s námitkou spočívající v nedostatečném vyhodnocení zásady subsidiarity trestní represe adekvátně nevypořádal. Škoda, kterou utrpělo družstvo, vznikla především vinou podvodného jednání zhotovitele, který dovolatele a tím i celé družstvo uvedl v omyl tím, že v případě vyplacení peněz dopředu dílo dokončí. To však implikuje pouze odpovědnost dovolatele za možnou způsobenou škodu a samo o sobě nestačí k jeho trestněprávnímu postihu. V případě dovolatele se jedná o svého druhu odvozenou odpovědnost člena statutárního orgánu.

Ustanovení § 12 odst. 2 tr. zákoníku vyjadřuje v návaznosti na zásadu zákonnosti vymezenou v odstavci 1 téhož § 12 tr. zákoníku zásadu subsidiarity trestní represe, která jako jedna ze základních zásad trestního práva, vyžaduje, aby stát uplatňoval prostředky trestního práva zdrženlivě, to znamená především tam, kde jiné právní prostředky selhávají nebo nejsou efektivní, neboť trestní právo a trestněprávní kvalifikaci určitého jednání jako trestného činu je třeba považovat za ultima ratio, tedy za krajní prostředek. Z uznávaného principu právního státu, jímž je chápání trestní represe jako prostředku ultima ratio, vyplývá, že ochrana právních statků má být v první řadě uplatňována prostředky práva občanského, obchodního či správního, a teprve tam, kde je taková ochrana neúčinná a kde porušení chráněných vztahů naplňuje znaky konkrétní skutkové podstaty trestného činu, je namístě uplatňovat trestní odpovědnost.

Nejvyšší soud z přiloženého spisového materiálu zjistil, že firma S. p. F. V. byla odsouhlasena na schůzi bytového družstva dne 19. 6. 2007 jako firma vhodná pro opravu nevyhovujícího stavu lodžii, neboť nejvíce vyhovovala předpokládaným parametrům. Firma byla jednomyslně schválena (č. l. 56 spisu). Otevřeným dopisem předsedovi družstva ze dne 15. 9. 2007 byl obviněný vyzván Ing. E. M., aby zveřejnil smlouvu uzavřenou mezi bytovým družstvem a dodavatelskou firmou a aby se vyjádřil k tomu, jak dohlíží na probíhající práce (č. l. 258 spisu). Podle zápisu z mimořádné schůze konané dne 2. 10. 2007 měl předseda informovat o konzultaci s právníkem ohledně možnosti podání žaloby proti firmě S. p. F. V. za nedodržování Smlouvy o dílo ze dne 23. 6. 2007 (č. l. 57 spisu). Na další mimořádné schůzi dne 30. 10. 2007 informoval obviněný, že nechal vypracovat oznámení trestného činu, který předal JUDr. P. ke kontrole. JUDr. P. informovala o možnosti žaloby na firmu V. (č. l. 59 spisu). Návrh na vydání platebního rozkazu na zaplacení částky 1.050.000,- Kč s příslušenstvím je založen na č. l. 91 spisu. Platebním rozkazem Okresního soudu Praha-západ ze dne 11. 12. 2007, č. j. 21 Ro 1119/2007-50, bylo uloženo žalovanému F. V. zaplatit pohledávku ve výši 1.050.000,- Kč s úrokem z prodlení (č. l. 98 spisu). Usnesením ze dne 7. 8. 2008, sp. zn. 9 C 282/2008, byl žalobce BD Z. 16 vyzván Okresním soudem Praha-západ, aby se vyjádřil k uvedenému postupu a důvodům, specifikovaným v předmětném usnesení. Znaleckým posudkem Ing. J. K. byla stanovena cena za provedené práce ve výši 267.450,- Kč. Ze spisového materiálu bylo dále zjištěno, že k dotazu o připojení se s nárokem na náhradu škody poškozený (bytové družstvo) u hlavního líčení dne 9. 2. 2010 uvedl: „My jsme podávali občanskoprávní žalobu ... proti panu V. ... Uplatnili jsme nárok na náhradu škody, nepřipojujeme se s nárokem na náhradu škody“ (č. l. 228 spisu).

Soud druhého stupně v rámci odvolacího řízení na str. 5 až 6 napadeného usnesení dospěl k jednoznačnému závěru o vyloučení aplikace zásady subsidiarity trestní represe. K možné kvalifikaci jednání obviněného jako trestného činu podvodu odvolací soud uvedl: „Obviněný ... nebyl obžalován z podvodu; není mu tak kladen za vinu ani jen eventuální úmysl ke škodnému následku např. ve srozumění s V., což by byl právě podvod. Vina, kterou u něj soud podle zákona bezpečně shledal, spočívá v něčem jiném, podstatně méně trestném než je úmyslné podvodné jednání, totiž jednání (§

112 tr. zák.), jímž svévolně porušil svou zcela konkrétní povinnost opatrovat svěřené finanční prostředky a nevyplácet z nich dodavateli práce před jejich provedením. Právě tím došlo (v jasném kauzálním nexu) objektivně ke vzniku značné škody, byť ... tento následek obviněný nechtěl ..." (srov. str. 4 až 5 usnesení odvolacího soudu).

K tomu Nejvyšší soud považuje za potřebné uvést, že uplatnění zásady subsidiarity trestní represe ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku přichází v úvahu až po náležitém vyjasnění otázek vztahujících se k zavinění, tak jak na ně bylo shora poukázáno, neboť i míra zavinění je vedle zájmu, který byl činem dotčen, způsobu provedení činu a jeho následků, okolností, za kterých byl čin spáchán, osoby pachatele a jeho pohnutky, záměru nebo cíle, jednou z důležitých okolností pro posouzení společenské škodlivosti, které je pak základem uplatnění uvedené trestněprávní zásady subsidiarity trestní represe. Z těchto hledisek má nepochybně mimo jiné i význam, zda „škoda, kterou utrpělo družstvo, vznikla především vinou podvodného jednání zhotovitele, který dovolatele a tím i celé družstvo uvedl v omyl tím, že v případě vyplacení peněz dopředu dílo dokončí“, jak namítá obviněný ve svém dovolání, či z jiného důvodu. Bude tedy především na soudu prvního stupně, aby se po odstranění shora uvedených pochybení náležitě také vypořádal se všemi námitkami uplatňovanými obviněným s přihlédnutím k zásadě subsidiarity trestní represe ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku.

Z těchto důvodů Nejvyšší soud shledal podané dovolání obviněného M. P. důvodným, a proto podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil usnesení Městského soudu v Praze ze dne 11. 5. 2010, sp. zn. 5 To 153/2010, a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 9 ze dne 9. 2. 2010, sp. zn. 50 T 159/2009. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil také další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal Obvodnímu soudu pro Prahu 9, aby věc obviněného M. P. v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Toto rozhodnutí učinil v souladu s ustanovením § 265r odst. 1 písm. b) tr. ř. v neveřejném zasedání, neboť vzhledem k charakteru vytknutých vad je zřejmé, že je nelze odstranit ve veřejném zasedání.

V novém řízení se bude nalézací soud znovu zabývat právní kvalifikací jednání obviněného z hlediska naplnění subjektivní stránky trestného činu porušení povinnosti při správě cizího majetku podle ustanovení § 220 tr. zák., přičemž musí mít za prokázané, že úmysl obviněného směřoval přinejmenším ke vzniku škody nikoli malé podle § 220 odst. 1 tr. zák., zatímco ve vztahu ke značné škodě podle § 220 odst. 2 písm. b) tr. zák. postačí zavinění z nedbalosti. V popisu skutku případného výroku o vině soud prvního stupně rozvede, na základě jakých skutkových okolností dospěl k závěru o naplnění subjektivní stránky předmětného přečinu ve vztahu ke způsobené škodě. Přitom soud prvního stupně bude při popisu skutku respektovat, že dovolání bylo podáno obviněným samozřejmě pouze v jeho prospěch, a proto nelze v dalším řízení v souladu s principem zákazu reformationis in peius zhoršit postavení obviněného, což však nevyklučuje konkretizaci popisu skutkových okolností příslušné formy zavinění. Zároveň se bude s přihlédnutím k ustanovení § 12 odst. 2 tr. zákoníku zabývat zásadou subsidiarity trestní represe a z ní vyplývajícím principem ultima ratio, a to ve smyslu námitek uplatněných obviněným M. P.

Nejvyšší soud již jen připomíná, že podle § 265s odst. 1 tr. ř. je nalézací soud vázán shora uvedenými právními názory, které vyslovil v tomto rozhodnutí Nejvyšší soud, a je povinen provést úkony a doplnění, jejichž provedení Nejvyšší soud nařídil.

Závěrem je nutno také zdůraznit, že při odůvodňování rozsudku je třeba postupovat důsledně v souladu s ustanovením § 125 odst. 1 tr. ř., které stanoví, že v odůvodnění rozsudku soud stručně vyloží, které skutečnosti vzal za prokázané a o které důkazy svá skutková zjištění opřel a jakými úvahami se řídil při hodnocení provedených důkazů, zejména pokud si vzájemně odporují. Z odůvodnění musí být patrné, jak se soud vypořádal s obhajobou, proč nevyhověl návrhům na provedení dalších důkazů a jakými právními úvahami se řídil, když posuzoval prokázané skutečnosti

podle příslušných ustanovení trestního zákoníku v otázce viny a trestu. Podobně také z případného navazujícího rozhodnutí odvolacího soudu musí být zřejmé, jak se v případě podání odvolání soud druhého stupně vypořádal s námitkami uplatněnými obviněným, popř. i dalšími odvolateli v odůvodnění odvolání a jaké závěry z toho vyvodil ve vztahu k napadeným výrokům rozsudku soudu prvního stupně. Těmto požadavkům obě rozhodnutí napadená dovoláním obviněného zatím zcela nevyhověla, a proto je třeba, aby i z tohoto hlediska byla v dalším řízení zjednána náprava.

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Odškodnění \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Hodnocení důkazů](#)
- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Stížnost proti usnesení o zahájení trestního stíhání](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výkon trestu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost](#)
- [Předávací vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oběť trestného činu](#)